

Dahlian

№ 1, Februari 2012

Dahlian

Medlemstidning för Svenska Dahliasällskapet

Styrelsen 2012

Ordförande

Olof Ekblad
0510-92034, 070-6592034
olof5@yahoo.com

Kassör

Ulla Ullberg
Kvarnegårdsgatan 11 B
531 35 Lidköping
0510-17710, 070-6845180
ulla.u@live.se

Sekreterare

Helena Larsson
0511-370202, 070-3997304
hlsaleby@hotmail.com

Ledamöter

Anders Johansson
0510-530388, 0703-217842
anders.0510530388@telia.com

Kerstin Carlsdotter
070-3347306
kerstincarlsdotter@spray.se

Kontaktperson Stockholm:

Vakant

Kontaktperson Göteborg:

Liz Ask
031-459239
liz.a@bredband.net

Sällskapets hemsida

www.svenskdahlia.se

Webmaster

Irene Friman
ifriman@yahoo.se

Årsavgiften för medlemskap är
150 kr. Bankgiro nr: 5303-7057

Dahlian trycks hos
Nossebro Mediaproduktion
Södra vägen 36, 465 31 Nossebro

Distribueras av
Ulla Ullberg

Material till majnumret
ska vara hos Helena Larsson
senast 30 april 2012.

Innehållsförteckning

Sid. 3

Ordförandens spalt

Sid. 4

Styrelsen informerar

Medlemsavgiften 2012

Sid. 5

Annikas Dahlior

Sid. 8

Reportage från Mexiko

Sid. 11

Kallelse till årsmöte

Omslagsbild:

Dahlia Imperialis

Detta är den största av Dahlia arterna.

Höjden på plantan blir upp till 6m hög med mycket kraftigt bladverk och tjocka stammar. Blomman är relativt stor, enkel, nedhängande och lavendelfärgad. Det förekommer även en vitblommig variant, Dahlia Imperialis Alba, den har dock små obetydliga blommor.

Blomningstiden är sent i november varför vi i Sverige endast kan se den i blom om man som Maria på botaniska, specialodlar den i växthus, annars får man nöja sig med det imponerande bladverket.

Arten har sitt ursprung på steniga sluttningar och fält, 750 till 2700 m. ö. h. i Mexico och andra mellanamerikanska länder som Guatemala och Colombia.

Ordförandens spalt

Åter går vi mot vår, då är det viktigt att kontrollera dina dahliaknölar så rötter och uttorkning inte slår ut de blivande skönhetserna.

Årsmötet närmar sig. Det kommer i år att hållas på "Botan" i Göteborg där Maria storsatsar på vilda Dahliaarter, vilket jag hoppas ska bli framgångsrikt.

Detta år har styrelsen haft nära till varandra och vi har haft nio sammankomster under året. Medlemsantalet i sällskapet har under året ökat med 34 st. och vi var 149 vid 2011 års slut.

Jag hoppas att vi under året kan få några lokala grupper som vill träffas och utbyta dahliaerfarenheter med varandra, hör av er till styrelsen om ni vill starta upp med detta, eller har andra förslag på verksamhet.

Med detta nummer av Dahlian kommer en förteckning över sällskapets medlemmar och en dagordning för årsmötet, detta kommer som papper till er som inte har gett oss en e-post adress, de övriga får detta med e-post utskick. Jag ser gärna att vi kan använda e-post till er som har det, så meddela mig e-adressen tack.

Olof Ekblad

Styrelsen informerar:

På baksidan av detta nummer finns en biljett. Klipp ur den och tag med den till Stockholmsmässan, så får du rabatt på inträdet till Nordiska Trädgårdar 2012.

Vi behöver hjälp med bemanningen av vår monter i Stockholm under mässdagarna.

Hör av er till oss i styrelsen om ni är intresserade. Det är ett roligt sätt att träffa nya människor. Man ska inte känna att man måste vara med alla dagarna. Det räcker med en om man bara vill det.

Under sensommaren och hösten när dahliorna blommar som mest, så är det ju trevligt att åka runt i närområdet till varandra och titta på blommorna. Har du någon idé om hur man kan ordna med en enkel träff för medlemmar, eller kanske vill öppna din trädgård, så tag gärna kontakt med oss så hjälper vi dej att sprida information i ditt närområdet.

På gång:

31/3: Årsmöte – se kallelse

12-15/4: Nordiska trädgårdar, i Älvsjö

10-13/5: Lisebergs trädgårdsdagar, Göteborg

16/5: Plantering och knölbytarkväll i Saleby

Håll utkik på vår hemsida. Där kommer alla aktiviteter att uppdateras kontinuerligt.

Till er som inte har e-post: Ni får läsa här i vår tidning.

Fundera även över om ni vill hjälpa till vid Lisebergs trädgårdsdagar i maj. Det brukar vara en trevlig tillställning och

mycket folk. Ta kontakt med Liz Ask om ni är intresserade.

Mycket av vår verksamhet bygger ju på ideellt arbete. Blir vi många som kan ställa upp och hjälpa till blir allt mycket lättare och även roligare. ALLA BEHÖVS på ett eller annat sätt.

Nät:

Olof säljer nät till uppbindning av dahlior. Om det är någon som är intresserad så tag kontakt med honom. Vi kommer att skriva om detta mer i nästa nummer.

Är det någon som har gjort en spännande resa och gärna vill dela med sej i text och bild, så skriv ner och skicka materialet till Helena, senast den 30 april.

Styrelsen

Medlemsavgiften för 2012.

Du får här ditt medlemskort och en bankgiroavi för medlemsavgiften 2012.

Avgiften för 2012 är 150 kr och ska vara inbetald senast 30 april.

Men betala gärna direkt, några av er har redan betalt för 2012. Skulle ni inte betala så kan ni kasta medlemskortet, ert medlemskap upphör då den 1 maj.

Ni som blivit medlemmar efter den 1 september 2011 har redan betalt för 2012 och fått ert medlemskort.

Annikas Dahlior

Jag har, precis som så många andra, haft någon ”fädd” eller billigt köpt dahlia i trädgården mer eller mindre varje år. Utan att uppskatta dem speciellt, givetvis! Klarade knölarna övervintringen så var det bra, annars köpte jag nya. Att det fanns olika namnsorter hade jag inte en aning om i det här skedet.

I samband med en längre tids sjukdom upptäckte jag först hur bra jag mädde om jag bara fick vara ifred i min trädgård. Trädgård och trädgård – synd att kalla det för trädgård eftersom vi flyttade till vår nya sommarstuga 2006 med en gammal åker som trädgård. Stugan är belägen mitt inne i skogen, omgiven av gammal gran-skog och hasselbuskar på småländska höglandet (utanför Lammhult). Hög trädgårdszon (4-5) och halvskugga-skugga. Hm – inte de bästa odlingsförutsättningarna. Men skam den som ger sig! Envis smålänning är bara förnamnet!

Så jag började med ett land som jag kallar för stenpartiet bara för att det bestod av en hög med stora sprängstenar och var

täckt av några få ängsblommor och ogräs. Jag grävde bort ”svålen”, fyllde på lite jord och - voila!- där hade jag mitt första blomland. På toppen planterade jag 2 olika sorters dahlior som jag hade köpt på Netto för 10 kronor styck. Dahliorna trivdes där och VILKEN blomning jag hade där 2008 och 2009. En granne sa till mig att hon tyckte att de blommade otroligt bra och antagligen trivdes riktigt bra hos mig eftersom de blommade så fint. Jag blev ju stolt som en tupp (höna?) när hon sa det! Så när säsongen var över satte jag mig framför datorn och började surfa runt lite för att se om det fanns många olika dahlior att välja mellan till nästa säsong. Jag hade inte den blekaste aning om att det fanns ett sådant otroligt utbud!

Då fick jag syn på några Dinner-plates...

Där och då blev jag förälskad i dahlior! Dahlian blev en passion för mig och för första gången i mitt nu 46-åriga liv, hade jag fått ett genuint intresse!

Det fanns ju inte sååå mycket information om dessa dahlia-giganter på svenska, men

jag hittade Marie i Tierps hemsida, där hon hade en del information och foton. Vilken värld som öppnade sig! Jag blev som ett barn i en godisaffär! Åh – efter det ville jag ha precis ALLT som jag tyckte var fint. Det kunde jag ju givetvis (tyvärr) inte ha. Utomlands finns det en uppsjö av förädlare och företag som säljer knölar. Bara att sälla information om olika sorter, den ena vackrare än den andra, att sälla bland trovärdiga säljare och bli nekad av andra pga att de inte kunde exportera, tog upp i princip all min fritid i ett par månader. Under den tiden hittade jag även det svenska och det danska dahlia-sällskapet och blev medlem i bägge. Via sällskapen får vi ju möjlighet att köpa knölar/sticklingar från Geerlings i Holland – det passade ju köpglada mig förstås!

Vintern 2009-2010 sökte jag även upp all information som jag kunde hitta om dahlia-odling för att själv kunna odla upp och få riktigt fina dahlior till sommaren. Då lärde jag mig att det finns otroligt många olika sätt att odla och förvara dahlior på. En del verkar göra det på ett för mig arbetsamt sätt. Andra hade smidiga och enklare metoder. Som tex Marie i Tierp. Våren 2010 tog jag med mig min gubbe upp till Stockholm och Nordiska Mässan nästan bara för att lyssna när Marie skulle hålla föredrag. Åh- så intressant! DÄR fick jag höra om metoder som passar mig!

2010 fick vi genom det svenska dahlia-sällskapet ett erbjudande om en dahlia-resa till Holland, genom Danmark och Tyskland, under början av september. Så tillsammans med min mamma och flera andra i sällskapet njöt jag av en otroligt välplanerad, trevlig, lärorik och avkopplande resa i dahlia-ns tecken. Dahlia-paraden i Zundert var en upplevelse – att det bara kan vara möjligt att skapa dessa stora ekipage av dahlior! För mig blir det ett minne för livet. Hoppas att det blir fler liknande resor framöver! Det finns ju många platser man kan besöka, både privata och mer affärsinriktade.

Idag måste jag nog kalla mig själv för samlare. Mina dahlior har jag köpt i Sverige, Danmark, Tyskland, Holland, USA och Kina. Favoriter är de riktigt stora giganterna – gärna röd/svarta, röd/gula eller vit/lila. Men även näckrosformade, fransade, sk ”stellar” och mina gamla mormors-sorter tillhör favoriterna. 2009 hade jag två dahlia-plantor. Sommaren 2010 hade jag cirka 100 dahlia-plantor, varav 75 hade eget namn. Sommaren 2011 hade jag ca 300 plantor, varav drygt 200 med eget namn. Sommaren 2012 kommer att ligga kvar på ungefär detta antal plantor eftersom jag nu har nått max antal plantor som jag klarar av att hantera. Vill jag ha en ny sort så får en gammal åka ut. Det urvalet verkar naturen ta hand om själv genom att några inte överlever

antingen plantering eller förvaring. Min kropp säger nej till det tunga grävarbetet om ett land ska skapas, så jag har varit tvungen att be mina två döttrar och min gubbe om gräv hjälpen. Nu har de hjälpt mig tillräckligt och jag är såå glad och tacksam för deras hjälp och stöd under den här uppbyggnadstiden.

Att ha dahlior som passion innebär att man kan ha fullt upp under hela året, mer eller mindre. Under november-januari letar jag efter och beställer nya sorter och kontrollerar knölarna. Februari sår jag nya varianter (och kontrollerar knölarna). Mars går jag igenom knölarna ordentligt och bestämmer var jag ska placera dem. Under april fördriver jag knölarna. Under maj är det mycket pyssel med plantorna – bära ut och in för att avhärda, vattna mm. I juni planteras de ut, en del utan kruka och en del med, och stöd för uppbindning sätts samtidigt. Juli-oktober ska de putsas, bindas upp (de som hamnat åt sidan trots uppbindning), de ska fotograferas och noteringar ska göras om speciella tecken/förändringar/fel och frö ska tas. I framtiden hoppas jag på att kunna ta fram någon egen, godkänd, sort från egna frön. Hur det blir med det får framtiden utvisa. Första frosten (ofta i september) täcker jag plantorna med allt jag har som kan användas för att förlänga säsongen. Efter ett riktigt, längre frostan-

grepp klipper jag ner plantorna och gräver upp knölarna för vinterförvaring.

Framför allt är det ju på sensommaren som man ser frukten av sitt långa, och många gånger hårda, arbete. Det är då det är underbart att kunna ta en tur varje dag och se vilka nya varianter som har slagit ut. Att från dag till annan få en ny favorit. För det har jag märkt – det är nästan omöjligt att välja EN som är vackrast. Nej, flera favoriter under säsongen gäller hos mig!

*Annika Holmgren, Lammhult
(text och bild)*

Drömresan som . . . faktiskt blev av

Jag har i många år drömt om att få resa till Mexiko. Att få se dahlior växa vilt i naturen tillsammans med rosenskärar, tagetes, salvior och så många andra växter som vi odlar varje år i Göteborgs botaniska trädgård.

Tillsammans med en entusiastisk botanist, Alexandre Antonelli och min eminenta medarbetare Birgitta Hagelin, som ansvarar för odlingen av alla de sommarblommor som vi planterar ut i våra rabatter årligen samt ett resestipendium, blev detta möjligt. Vi ville lära och förstå mer, se hur och var de växer, i vilka jordar och tillsammans med vilka andra växter. Vi hade dessutom förhoppningar om att få tillstånd att ta med oss knölar och fröer hem till våra samlingar.

Vi fick tillstånd att samla växter. Vi fick också kontakt med en mycket intresserad dahliakunnig botanist i Mexiko, Robert

Bye, som tidigare varit chef över Botaniska trädgården i Mexico City. Robert ville följa med på del av resan och ordnade så att vi fick låna utrustning från universitetet. Vi kunde dessutom få låna deras bil, en van, och tur var det för den var oersättlig på många vägar vi körde. Vi anlidade också en lokal mycket kunnig botanist att följa med oss på resan, Pedro Tenerio. Välutrustade, även med lokalkännedom och ett brinnande intresse, för vi iväg fem personer i två bilar. Vi hoppades få se många olika arter av dahlior men även kaktusar och växter som faller inom begreppet "sommarblommor" här i Sverige.

En svårighet vi hade inför resan var att det inte gick att uppbringa en enda flora för Mexiko. Visst låter det helt ofattbart. Med tanke på den mycket stora artrikedomen som finns i Mexiko, många tusen fler arter än i Sverige, skulle man kunna tänka sig att intresset för den intressanta

och unika växtligheten borde leda till att många floror skrevs - men nej. Den enda flora som faktiskt fanns att tillgå var en vägkantsflora med enkla illustrationer i svartvitt, över ett litet antal arter. Vi fick veta att det för närvarande skrevs på en flora över Mexikos växter men att den ännu inte publicerats så vi blev istället hänvisade till Nordamerikas flora där en del av arterna skulle kunna hittas.

Bättre rustade var vi dock på dahliaområdet. Efter två besök i Köpenhamn och intensiv brevväxling och med Hans V. Hansen, en av de mest kunniga botanisterna i världen på dahliasläktet, fick jag gott om värdefullt underlag för att vi skulle kunna genomföra en lyckad expedition. Det allra viktigaste hjälpmedlet han gav mig var "nycklar" över dahliasläktet som han själv hade utarbetat. En nyckel är en slags bestämningsguide där man genom uteslutningsmetoden till slut kommer fram till vilken art man funnit. Detta verktyg var ovärderligt för oss.

Av Hansen fick jag även kopior på tidigare rapporter från expeditioner. Vår resa kom att bygga på dessa underlag genomförda av botanisterna Hjerting, Saar och Sorensen 1995.

Vi reste från Göteborg den 29 augusti. Väl framme i Mexiko gav vi oss snart av ut från Mexico City, ut i naturen. Vi reste runt i 10 dagar och letade efter arter man funnit tidigare på vissa platser. Vi fann

åtskilliga av dessa men inte alla. Dessutom hittade vi flera arter av dahlior på platser där det tidigare inte fanns lokaler dokumenterade. Åtta arter såg vi på vår resa. 7 av dessa samlade vi. Dessa var *D. mollis*, *D. cuspidata*, *D. scapigera*, *D. neglecta*, *D. tubulata*, *D. rudis* samt flera olika färgvarianter av *D. coccinea*.

Området vi reste runt i var på höglandet i delstaterna som ligger kring Mexico city; Hidalgo, Queretaro, Edu de Mexico m fl. Dahliorna växte på soliga växtplatser på 2.000-3.000m höjd, ofta i steniga slänter. Berggrunden var ofta kalkhaltig och porös. Jorden var mestadels lerig men en del arter växte i lummiga ljusa skogar med fluffig mullhaltig jord. Något som förvånade mig var att flera arter växte i samma miljöer kaktusar, sida vid sida med agave och nopalkaktusar verkade de trivas fint. Vi körde, fick syn på något, stannade och sprang in i skogen - ibland åt olika håll. Ofta var det svårt att slita sig från platsen för att resa vidare eftersom man fann så mycket att se var man än stannade. Tur att vi hade ett tydligt mål. Alex

samlade herbariematerial medan jag och Birgitta grävde upp knölar med en arkeologs noggrannhet. Vi fotograferade massvis, Alex mest av alla.

Resan blev strapatsrik och intensiv. Intensiv eftersom vi glömde bort att äta och var lätt magsjuka samt sov på tok för lite. Det var helt enkelt så fantastiskt vackert, intressant och spännande att dagarna blev långa och upplevelserna många. Vi åt middag på kvällen, oftast strax innan restaurangernas stängningsdags, ibland kom vi tyvärr för sent. Vi sov på de hotell vi fann längs vägen och lärde oss efter ett par dagar att ta med mycket frukt och nöter i bilen för att få lite i oss under dagen.

Resan var oerhört lyckad, vi hade otroligt roligt och lärde oss mycket. Synintrycken från den undersköna naturen har för evigt etsat sig fast på min näthinna och likaså min längtan efter att återkomma och få se ännu fler delar av Mexiko.

Hemma igen har jag kvar knölarna från vår resa. Dessa kommer kunna ses i våra rabatter till sommaren. Den lilla *Dahlia scapigera* gick i blom i vårt växthus i slutet av november. Som en bonus på årets dahliaupplevelser har dessutom vår kejsardahlia, *Dahlia imperialis* för första gången valt att gå i blom. I år har jag krukat in den och låtit den växa vidare i ett svalt växthus med extra belysning - det var den injektion som den behövde för att komma i blom. Den blommar faktiskt ännu, nu i skrivande stund

Dahlior är så vackra, så många färger, typer och sorter. De vilda arterna har en skönhet som kan vara svår att värja sig emot när man se de stå där i sin naturliga miljö och jag är så lycklig över att ha fått uppleva detta

*Maria Sjöstedt, Trädgårdsmästare
Göteborgs botaniska trädgård*

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE MED SVENSKA DAHLIASÄLLSKAPET

Lördagen den 31 mars

KL 15.00

På Botaniska trädgården i Göteborg.

Vi kommer att hålla till i personalmatsalen, som ligger
in till vänster, strax före växthusen. Det är en grönmålad
träbyggnad med ingång på baksidan

Sedvanliga årsmötesförhandlingar
där alla val är förberedda av valberedningen

Därefter kommer Maria Sjöstedt
att ta oss med till Mexico

Enkel förtäring

VÄLKOMNA

Om ni behöver vägbeskrivning, så gå gärna in på
www.gotbot.se. Där finns bra vägbeskrivningar,
eller hör av er till oss i styrelsen.

Hör efter med andra medlemmar i ert
närområde om ni kan samåka till Göteborg.

Biljett till:

**Trädgårdsmässan på
Stockholmsmässan i Älvsjö**

Specialpris 90:-

[ordpris 140:-]

**för medlemsföreningar i FOR,
Fritidsodlingens Riksorganisation**

www.tradgardsmassan.se

NAMN: _____

FÖRETAG/ORGANISATION: _____

ADRESS: _____

POSTNR/ORT: _____

TEL: _____

E-MAIL: _____

Biljetten kan ej kombineras med andra rabatter. Kopierad biljett gäller ej som inträde.

Svenska Dahliasällskapet

FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

www.for.se